

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 13 juli 2023

Mål nr

B 7581-22

PARTER

Ansökande stat

Republiken Turkiet

Person som framställningen avser

OE

Ombud och offentlig försvarare: Advokat IA

SAKEN

Prövning enligt 18 § lagen (1957:668) om utlämning för brott

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Högsta domstolen förklarar att det finns hinder enligt 4 och 7 §§ utlämningslagen mot utlämning av OE till Republiken Turkiet.

IA ska få ersättning av allmänna medel för biträdet åt OE med 30 934 kr. Av beloppet avser 19 926 kr arbete, 2 700 kr tidsspillan, 2 121 kr utlägg och 6 187 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

UTLÄMNINGSFRAMSTÄLLNINGEN M.M.

Framställningen

1. Republiken Turkiet har begärt att OE ska utlämnas dit för verkställighet av en frihetsberövande påföljd.

Riksåklagarens och OEs inställning m.m.

2. Enligt riksåklagaren finns det hinder mot utlämning enligt 4 och 7 §§ utlämningslagen.

3. OE har motsatt sig utlämning. Han har anslutit sig till riksåklagarens bedömning och anfört att en utlämning också skulle vara oförenlig med artiklarna 3 och 6 i Europakonventionen.

4. Migrationsverket beslutade den 9 april 2021 att bevilja OE permanent uppehållstillstånd och status som flykting.

5. Något frihetsberövande har inte förekommit inom ramen för utlämningsförfarandet.

SKÄL

Dom för vilken utlämning begärs

6. Till stöd för framställningen har Turkiet åberopat en dom meddelad den 28 februari 2018 av Högsta brottmålsdomstolen i Osmaniye.

7. Turkiet har åberopat artiklarna 53/1 a) – e), 58/9, 62 och 314/2 i den turkiska strafflagen (lag nr 5237) samt artikel 5/1 i den turkiska terroristbrottslagen (lag nr 3713).

8. Av domen framgår att OE dömts för brottet ”att vara medlem i väpnad terroristorganisation” begånget den 11 augusti 2016 i Osmaniye och att straffet bestämts till fängelse i sex år och tre månader. Enligt domen har OE laddat ner och använt en krypterad mobilapplikation, Bylock, vilken används för kommunikation av Gülenrörelsen. Enligt turkiska myndigheter är Gülenrörelsen en väpnad terroristorganisation och genom att använda applikationen har OE varit medlem i organisationen.

9. Av utredningen framgår att OE var frihetsberövad i Turkiet under tiden 11 augusti 2016–11 augusti 2017.

Kravet på dubbel straffbarhet

Innebörden av kravet på dubbel straffbarhet

10. Utlämning får beviljas endast om den gärning som ligger till grund för utlämningsframställningen motsvarar brott för vilket det enligt svensk lag är föreskrivet fängelse i ett år eller mer (se 4 § första stycket utlämningslagen).

11. Bestämmelsen i 4 § första stycket ger – tillsammans med 1 § som innebär att krav på att den aktuella gärningen är straffbar i den stat som begär utlämning – uttryck för kravet på dubbel straffbarhet. Även bestämmelsen i

10 § andra stycket om att preskription inte får ha inträtt enligt svensk rätt kan sägas utgöra en del av kravet på dubbel straffbarhet.

12. Någon närmare prövning av om gärningen är straffbar enligt lagstiftningen i den stat som begär utlämning ska inte göras. Utlämning ska dock inte beviljas om det står klart att straff inte kan utdömas i den staten.

13. Vid prövningen enligt 4 § ska det göras en bedömning av om den gärning som anges i utlämningsframställningen utgör brott enligt svensk lag. Det är tillräckligt att de utländska och svenska straffbestämmelserna överlappar varandra just när det gäller den påstådda gärningen. I vad mån rubriceringarna sammanfaller eller straffbestämmelserna i övrigt är likartade är i princip ovidkommande. Det är i viss utsträckning tillåtet att utgå från gärningen som om den hade begåtts i Sverige under motsvarande förhållanden. Kravet på dubbel straffbarhet är uppfyllt om gärningen skulle ha varit straffbar om man ställer om sakförhållandena så att gärningen begåtts här eller riktat sig mot svenska intressen. (Se NJA 2022 s. 1045 p. 11–13 och även p. 14.)

14. Bedömningen av om gärningen motsvarar brott enligt svensk lag kan variera med hänsyn bland annat till det slag av brott som utlämningsframställningen avser. Vid bedömningen måste det grundläggande syfte som bär upp kravet på dubbel straffbarhet beaktas, nämligen att säkerställa att den utländska kriminaliseringen – så som den kommer till uttryck i framställningen – allmänt sett är godtagbar från svensk synpunkt (jfr NJA 2022 s. 1045 p. 16 och prop. 2022/23:73 s. 49 f.). Av utlämningslagen följer därmed att kravet på att gärningen ska motsvara brott enligt svensk lag i vissa situationer måste tillämpas särskilt strikt.

Prövningen av kravet på dubbel straffbarhet i detta fall

15. Prövningen av kravet på dubbel straffbarhet ska utgå från den svenska lagstiftningen vid den tidpunkt då domstolen beslutar om yttrande till regeringen.

16. Den 1 juni 2023 infördes ett särskilt straffansvar för deltagande i terroristorganisation (se 4 a § terroristbrottslagen, 2022:666). Straffbestämelsen innefattar deltagande i verksamheten i en terroristorganisation på ett sätt som är ägnat att främja, stärka eller understödja organisationen. Straffet är fängelse i högst fyra år och om brottet är grovt lägst två år och högst åtta år. Gärningen utgör inte brott om den är ringa eller med hänsyn till omständigheterna försvarlig.

17. Med terroristorganisation avses en sammanslutning – som kan vara en mer eller mindre varaktig gruppering eller nätverk – av personer som begår eller på annat sätt medverkar till terroristbrott eller gör sig skyldiga till försök, förberedelse eller stämpling till terroristbrott (se 3 och 4 §§ terroristbrottslagen). Ett straffbart deltagande förutsätter någon form av aktivitet i verksamheten och tar sikte på ett deltagande som ingår som en naturlig och integrerad del av verksamheten (se prop. 2022/23:73 s. 71).

18. Den gärning som anges i framställningen om utlämning av OE, och som han är dömd för i Turkiet, avser medlemskap i väpnad terroristorganisation. Den består av att han ska ha anslutit sig till Gülenrörelsen. Mer precist är det fråga om att han har laddat ner och använt en krypterad mobilapplikation som används av rörelsen.

19. Att ladda ned och använda en mobilapplikation kan inte i sig anses utgöra ett sådant deltagande som krävs för straffbarhet enligt 4 a § terroristbrottslagen. Kravet på dubbel straffbarhet är inte heller – vid en strikt tillämpning – uppfyllt såvitt avser de kvalificeringar av begreppen

terroristorganisation och terroristbrott som följer av 3 och 4 §§ terroristbrottslagen.

20. Det finns därmed hinder enligt 4 § utlämningslagen mot utlämning av OE till Turkiet.

Risk för förföljelse

21. Utlämning får inte ske av den som på grund av sin härstamning, tillhörighet till viss samhällsgrupp, religiösa eller politiska uppfattning eller annars på grund av politiska förhållanden löper risk att i den främmande staten utsättas för förföljelse som riktar sig mot hans eller hennes liv eller frihet, eller annars är av svår beskaffenhet (se 7 § utlämningslagen).

22. Syftet med bestämmelsen är att uppnå samstämmighet mellan utlännings- och utlämningsbestämmelserna såvitt avser flyktingar. Det förhållandet att en utlänning i Sverige har beviljats flyktingstatus enligt 4 kap. 3 § utlämningslagen (2005:716) med hänvisning till att han eller hon hyser en välgrundad fruktan för förföljelse av sådant slag som anges i 7 § väger därför mycket tungt vid prövningen av om det finns hinder enligt paragrafen. Det gäller i vart fall om risken kvarstår vid tiden för bedömningen av utlämningsframställningen. (Se NJA 2017 s. 975 p. 11 och 12.)

23. OE har beviljats flyktingstatus på grund av den risk för förföljelse som finns genom att de turkiska myndigheterna har tillskrivit honom en politisk uppfattning som anhängare till Gülenrörelsen.

24. Skälen för OEs flyktingstatus kvarstår. Det står klart att det finns hinder mot utlämning även enligt 7 § utlämningslagen.

Sammanfattande slutsats

25. Av det föregående framgår att det finns hinder mot utlämning enligt 4 och 7 §§ utlämningslagen. Mot den bakgrunden saknas det anledning för Högsta domstolen att uttala sig i frågan om det även finns andra hinder mot utlämning enligt utlämningslagen. Det finns inte heller anledning att gå in på frågan om en utlämning skulle stå i strid med Europakonventionen.

I avgörandet har deltagit justitieråden Gudmund Toijer, Dag Mattsson, Cecilia Renfors (referent), Jonas Malmberg och Anders Perklev
Föredragande har varit justitiesekreteraren Lina Zettergren